

Сердюк Л. І.

Гонтар О. М.

*Полтавський
національний
технічний
університет
ім. Юрія Кондратюка*

УДК 378.4(477.53)

КАФЕДРА ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ ЯК ОСЕРЕДОК ПОЛТАВСЬКОЇ "ВІБРАЦІЙНОЇ" НАУКОВОЇ ШКОЛИ

Теоретична механіка викладалась в інституті інженерів сільськогосподарського будівництва з моменту його створення (1930 рік) на базі відповідного факультету сільськогосподарського інституту. Як і вищу математику її викладали особи, запрошені на умовах суміщення з педагогічного інституту.

В 1952 році була створена кафедра "Вищої математики і теоретичної механіки". Її очолив випускник Московського інженерно-будівельного інституту, учень професора В.І. Мурашова, кандидат технічних наук, доцент Олександр Федорович Куренков (1919-1987). Пізніше він з відзнакою закінчив заочно механіко-математичний факультет Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. З 1958 до 1961 року обов'язки завідувача кафедри виконував випускник Харківського державного університету кандидат фізико-математичних наук, доцент Микола Миколайович Супрун.

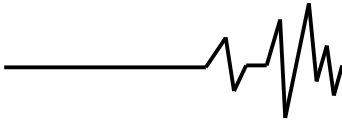
З 1961 року кафедру очолювала випускниця Львівського державного університету, учениця відомого механіка, професора М.Я. Леонова кандидат фізико-математичних наук Клара Сергіївна Дейнеко. В цей час кафедра поповнилась молодими науковцями – кандидатами наук (Ю.Н. Засько, Ю.С. Жарій, В.М. Кравець, Л.І. Сердюк). Було прийнято рішення – розділити кафедру на дві. В травні 1972 року була створена окрема кафедра "Теоретична механіка", завідувачем якої залишалась К.С. Дейнеко. На кафедрі працювало 7 викладачів, з яких чотири мали наукові ступені кандидатів наук.

З 1976 по 1987 рік завідувачем кафедри працював випускник Софійського інженерно-будівельного інституту (Болгарія), учень відомого фахівця в галузі будівельної механіки та залізобетонних конструкцій професора М.С. Торяника кандидат технічних наук, доцент Леонід Іванович Сердюк.

Кафедра зростала чисельно і якісно. На кафедру прийшли працювати кандидати наук Н.М. Богомолова, А.Г. Касьянов, Ю.С. Костін, Г.О. Рябцев. Захистили кандидатські дисертації О.В. Редкін та А.Т. Лобурець. Кафедра плідно співпрацювала з ВО "Знамено", виконувались госпдоговірні роботи на замовлення різних підприємств.

В 1987 році Л.І. Сердюк наказом Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти був закріплений за Харківським політехнічним інститутом для завершення і захисту докторської дисертації. З 1987 по 1992 рік кафедру очолював випускник Київського державного університету, учень професора Т.В. Путята кандидат фізико-математичних наук, доцент Василь Микитович Кравець. В 1989 році на кафедрі створена аспірантура. Першим аспірантом був випускник Полтавського інженерно-будівельного інституту О.М. Черевко.

В 1992 році доцент Л.І. Сердюк захищає в Харківському політехнічному інституті докторську дисертацію "Основы теории, расчет и конструирование управляемых вибрационных машин с дебалансными возбудителями". В тому ж році Леонід Іванович був затверджений вченому званні професора і обраний дійсним членом Української академії наук національного прогресу. З 1992 року Сердюк Л.І. вже як професор та доктор технічних наук очолює кафедру. Під його керівництвом підготували кандидатські дисертації і захистили їх Олександр Миколайович Черевко (1993), Сергій Михайлович Жигилій (1997), Людмила Іванівна Зав'ялова (1997), Сергій Михайлович Гнітько (1999), Юрій Олександрович Давиденко (1999), Людмила Михайлівна Осіна (2000). Навчалися в аспірантурі: випускник механічного факультету 1997 року Олексій Масько та Валерій Малий (заочно), але за різних поважних причин припинили роботу над

дисертаціями. Плідно працював над дисертацією здобувач – голова правління ТОВ "Лубнижитлобуд" Микола Іванович Костенко, він багато зробив в теоретичних і експериментальних дослідженнях, опублікував понад 30 наукових робіт, але за станом здоров'я не довів розпочате до завершення.

В цей час навчається та готується до вступу в аспірантуру асистент К.Ю. Фролов. Над докторськими дисертаціями працюють доценти Ю.О. Давиденко, С.М. Жигилій та О.М. Черевко.

Кафедра теоретичної механіки стала школою наукової та педагогічної майстерності для багатьох науковців, які потім продовжили роботу на інших кафедрах університету. Серед них кандидати технічних наук І.А. Коломієць, В.П. Митрофанов, Н.М. Богомолова, А.Г. Касьянов, О.В. Редкін, С.М. Гнітько, Ю.С. Костін, І.О. Рябцев, кандидати фізико-математичних наук А.Т. Лобурець, Н.Б. Сененко, С.М. Малинський, О.О. Вахненко.

Щорічно викладачі кафедри беруть участь в міжнародних наукових конференціях в Одесі, Харкові, Вінниці, Львові, Донецьку, Рівному, Курську, Орлі, Ростові-на-Дону та інших містах. Про визнання наукової школи кафедри свідчить міжнародна наукова конференція "Вібрації в техніці та технологіях", що відбулась в Полтаві в 2005 році. В її роботі взяли участь біля 150 науковців із 6 країн, в тому числі 50 докторів наук, професорів.

Кафедра брала активну участь в роботі IV, V, VI та VII Всесоюзних з'їздів з теоретичної та прикладної механіки, які відбувалися відповідно в Києві, Алма-Аті, Ташкенті та Москві. На останньому VII з'їзді в 1991 році завідувач кафедри Л.І. Сердюк виступав з оглядовою доповіддю на відкритті роботи секції "Приложения механики к задачам технологии". Кафедра постійно була представлена в Науково-методичній раді з теоретичної механіки МВССО УРСР та має тісні зв'язки з науковцями вищих навчальних закладів Києва, Харкова, Донецька, Дніпропетровська, Львова, Луганська, Вінниці, Хмельницького та інших міст України, а також Курська, Воронежа, Ростова-на-Дону, Краснодару, Орла, Москви та інших міст Російської Федерації.

Останнім часом розширюється географія участі викладачів кафедри в міжнародних

наукових заходах. Так доцент Л.І. Зав'ялова брала участь в семінарах з проблем архітектури і містобудування, що відбулися в Парижі (Франція), Лондоні (Великобританія), Дубаї (Об'єднані Арабські Емірати), Токіо (Японія). Завідувач кафедри Л.І. Сердюк виступав з доповіддю на ювілейній конференції з нагоди 65-річчя Софійського університету архітектури, будівництва та геодезії (Болгарія).

З 1996 до 2003 року кафедра вела дипломне проектування із спеціальності "Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні машини і обладнання". Щорічно два студенти захищали дипломні проекти за тематикою кафедри – технологічні керовані вібраційні машини. Кращі випускники кафедри згодом продовжують дослідження в аспірантурі.

Щорічно студенти молодших курсів залучаються до науково-дослідницької роботи за тематикою кафедри. Переможці вузівського туру олімпіади з теоретичної механіки беруть участь у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади, де, зазвичай, посідають чільні місця. Кандидати наук С. Гнітько, К. Ващенко, О. Борт починали свою наукову діяльність в студентських гуртках кафедри теоретичної механіки. Віддаючи данину вдалим виступам наших студентів в попередніх олімпіадах Міністерство освіти і науки доручило нашій кафедрі на протязі трьох років (2007-2009) проводити II тур Всеукраїнської студентської олімпіади з теоретичної механіки серед студентів ВНЗ III -IV рівнів акредитації.

Кафедра теоретичної механіки одною з перших в університеті почала широко використовувати ЕОМ в навчальному процесі. Були розроблені десятки навчальних програм з теоретичної механіки та математичного моделювання. Студенти використовують обчислювальну техніку під час виконання дипломних проектів, курсових та розрахунково-графічних робіт. За час існування кафедри розроблено і видано більше 60 методичних вказівок з окремих розділів і тем теоретичної механіки, підготовлено і видано кілька посібників для студентів різних спеціальностей. Сьогодні кафедра має доступ до Інтернету, що значно розширює і полегшує спілкування з колегами інших вищих навчальних закладів в Україні та за її межами.